

3. BÖLÜM

PREKONSEPSİYONEL BAKIM VE DANIŞMANLIĞI DESTEKLEYEN KANITLAR

Hatice ACAR BEKTAŞ¹
Gülbahtiyar DEMİREL²

GİRİŞ

Binyıl Kalkınma Hedefleri raporlarına göre bebek, çocuk ve anne ölüm oranının azaltılması konularında, belirtilen hedeflerden geride kalındı. Yoksulluk ve eğitimsizlik, adolesan gebelik ve doğum oranlarının yüksek kalmasına neden olmaktadır. Ayrıca hala çok sayıda HIV enfeksiyonu vakası görülmektedir. Bu nedenlerle 25 Eylül 2015 tarihinde Binyıl Kalkınma Hedefleri'ni takip edecek olan Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi'nde, 2030 yılına kadar 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi kabul edilmiştir. Bu hedeflerden özellikle üçüncü madde doğrudan ebelik hizmetleri ile ilişkilidir. Bu kapsamda, prekonsepsiyonel bakım ve danışmanlık hizmetlerinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi ile üçüncü hedefe ulaşmak mümkün olabilir.

Prekonsepsiyonel dönemdeki hizmetlerin etkinliğinin ve kalitesinin artırılması, hedeflenen sağlık göstergelerine ulaşılabilmesi için kanıta dayalı bakım ve danışmanlık hizmetlerinin yaygınlaşması kaçınılmazdır. Kanıta dayalı uygulama (KDU), bireylere en iyi bakımı sunabilmek adına gerekli kaynakları, bireyle ilgili unsurları da dikkate alarak, bilimsel araştırmalardan elde edilen bilgiler ışığında belirlenen standartlara göre bir araya getirmek olarak değerlendirilebilir. KDU, gereksiz uygulamalardan kaçınılmasını, genel uygulamada olmayan fakat yararı kanıtlanmış uygulamaların işlevselliğinin arttırılmasını ve rutinde olan ancak yarar sağlamayan uygulamaların kullanımından kaçınılmasını sağlayacaktır.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü

² Doç. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü

Madde kullanımı	<ul style="list-style-type: none"> • Madde kullanımı için tarama • Gerektiğinde kısa müdahaleler ve tedavinin sağlanması • Farmakolojik ve psikolojik müdahaleler de dahil olmak üzere madde kullanım bozukluklarını tedavi etmek • Madde kullanım bozukluğu olan aileler için aile planlaması hizmetlerinin sağlanması • Ergenlerde madde kullanımını azaltmak için önleme programlarının oluşturulması
Aşı ile önlenebilir hastalıklar	<ul style="list-style-type: none"> • Kızamıkçık aşısı • Tetanoz ve difteri aşılması • Hepatit B'ye karşı aşılama
Kadın genital mutilasyonu (KGM)	<ul style="list-style-type: none"> • Kızla, ebeveynleri ve/veya partneriyle uygulamayı tartışmak ve uygulamadan caydırmak • Mutilasyonun komplikasyonlarını saptamak için kadın ve kızların taranması • Kadınlara ve çiftlere KGM'nin komplikasyonları ve tedaviye erişim hakkında bilgi vermek • Kistlerin çıkarılması ve diğer komplikasyonların tedavisi • Gebelik öncesi veya erken gebelik dönemde enfekte olmuş veya sünnet edilmiş kızların ve kadınların defibrasyonunu yapmak

SONUÇ

Prekonsepsiyonel dönem bakım ve danışmanlık hizmetleri kanıta dayalı uygulamalar doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Her ülke, kendi imkan ve gereksinimlerine göre gebelik öncesi bakım ve danışmanlık hizmetleri içerisinde yer alacak bileşenleri belirlemektedir. Fetüs/yenidoğan mortalite ve morbiditesini etkileyen prekonsepsiyonel bakım ve danışmanlık hizmetleri kapsamında öncelikle yer verilmesi önerilen kanıt temelli uygulamalar, taramalar ve müdahaleler içerisinde; folik asit, iyot ve demir desteği, madde kullanımı, diyabet, tüberküloz ve genetik geçişli hastalıklar, aşılama, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar vb. yer almaktadır.

KAYNAKLAR

- Atrash H., Jack B.W., Johnson K., Coonrod D.V., Moos M.K., Stubblefield P.G., ... Reddy U.M. (2008). Where is the "W"oman in MCH? American Journal of Obstetrics and Gynecology, 199(6):S259-S265. Doi: 10.1016/j.ajog.2008.08.059
- Başgöl Ş., Oskay Ü. (2012). Prekonsepsiyonel dönemde ve gebelikte kanıt temelli yaklaşımlar. International Journal of Human Sciences, 9(2):1524-1534.
- Brown H. (2019). Preconception care. Evidence-based Obstetrics and Gynecology, Norwitz E., Miller D., Zelop C., Keefe D., (Ed.), John Wiley & Sons: New Jersey, pp.199-211.
- Cauldwell M., Ghonim S., Uebing A., Swan L., Steer P.J., Gatzoulis M., Johnson M.R. (2017). Preconception counseling, predicting risk and outcomes in women with mWHO 3 and 4 heart disease. International Journal of Cardiology, 234:76-80. Doi: 10.1016/j.ijcard.2017.02.003

- Centers of Disease Control and Prevention. (2017). Planning for pregnancy. 24(7). Available at: <https://www.cdc.gov/preconception/planning.html>
- Clapp MA., Bernstein S.N. (2017). Preconception counseling for women with cardiac disease. *Current Treatment Options in Cardiovascular Medicine*, 19(9):67. Available at: <http://doi.org/10.1007/s11936-017-0565-z>
- Coffey K., Shorten A. (2014). The challenge of preconception counseling: using reproductive life planning in primary care. *Journal of the American Association of Nurse Practitioners*, 26(5):255-262. Available at: <http://doi.org/10.1002/2327-6924.12054>
- Coşkun A. (2011). Prekonsepsiyonel bakım ve danışmanlık: kadın yaşamındaki yeri ve önemi. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 8(3): 8-15.
- Dean S.V, Mason E., Howson C.P., Lassi Z.S., Imam A.M., Bhutta Z.A. (2013). Born too soon: care before and between pregnancy to prevent preterm births: from evidence to action. *Reproductive Health*, 10(Suppl 1):S3. Doi: 10.1186/1742-4755-10-S1-S3
- Delbaere I., Mokangi P., Roelens K., et al. (2016). Systematic development of an evidence-based website on preconception care. *Upsala Journal of Medical Sciences*, 121(4):264-270.
- Ghasemi Yngyknd S., Mohammad-Alizadeh-Charandabi S., Babapour J., Mirghafourvand M. (2018). The effect of counselling on preconception lifestyle and awareness in Iranian women contemplating pregnancy: a randomized control trial. *The Journal of Maternal-Fetal & Neonatal Medicine*, 31(19):2538-2544. Doi: 10.1080/14767058.2017.1346605
- Güler Baysoy N., Özkan S. (2012). Preconception care: a public health perspective. *Gazi Medical Journal*, 23:77-90. Doi: 10.5152/gmj.2012.25
- Jack B.W., Atrash H., Coonrod D.V., Moos M.K., O'Donnell J., Johnson K. (2008). The clinical content of preconception care: an overview and preparation of this supplement. *American Journal of Obstetrics and Gynecology*, 199(6):266-279. Doi: 10.1016/j.ajog.2008.07.067
- Kocaman G. (2003). Hemşirelikte kanıta dayalı uygulama. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 2:61-69.
- Korenbrodt C.C., Steinberg A., Bender C., Newberry S. (2002). Preconception care: a systematic review. *Maternal and Child Health Journal*, 6(2):75-88. Doi: 10.1023/a:1015460106832.
- Lu M.C. (2007). Recommendations for preconception care. *American Family Physician*, 76(3):397-400. Available at: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/17708141>
- Østensen M. (2017). Preconception counseling. *Rheumatic Disease Clinics of North America*, 43(2):189-199. Available at: <http://doi.org/10.1016/j.rdc.2016.12.003>
- Öztürk Çopur E., Kuru N., Canbolat Seyman Ç. (2015). Hemşirelikte kanıta dayalı uygulamalara genel bakış. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 2(1):51-55. Available at: <http://doi.org/10.5222/SHYD.2015.051>
- Poels M., Koster M.P.H., Boeije H.R., Franx A., van Stel H.F. (2016). Why do women not use preconception care? A systematic review on barriers and facilitators. *Obstetrical & Gynecological Survey*, 71(10):603-612. <http://doi.org/10.1097/OGX.0000000000000360>
- Robbins C., Boulet S.L., Morgan I., et al. (2018). Disparities in preconception health indicators - behavioral risk factor surveillance system, 2013-2015, and pregnancy risk assessment monitoring system, 2013-2014. *MMWR Surveill Summ*, 67(1):1-16.
- Shannon G.D., Alberg C., Nacul L., Pashayan N. (2014). Preconception healthcare and congenital disorders: systematic review of the effectiveness of preconception care programs in the prevention of congenital disorders. *Maternal and Child Health Journal*, 18(6):1354-1379. Available at: <http://doi.org/10.1007/s10995-013-1370-2>
- Taylor D., James E.A. (2011). An evidence-based guideline for unintended pregnancy prevention. *Journal of Obstetric, Gynecologic & Neonatal Nursing*, 40(6):782-793. Available at: <http://doi.org/10.1111/j.1552-6909.2011.01296.x>
- United Nations. (2014). The millenium development goals report 2014. New York. Available at: <http://www.un.org/millenniumgoals/reports.shtml>
- WHO. (2013). Meeting to develop a global consensus on preconception care to reduce maternal and childhood mortality and morbidity. WHO Headquarters, Geneva Meeting Report: Geneva. Available at: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/78067>

- WHO. (2013). Preconception care: maximizing the gains for maternal and child health. Department of Maternal, Newborn, Child and Adolescent Health, WHO: Geneva.
- Witt K., Huntigton M.K. (2016). Preconception counseling. *South Dakota Medicine*, 69(3): 103-107.
- Yılmaz M. (2005). Hemşirelik bakım hizmetinin kalitesini geliştirme yolu olarak kanıta dayalı uygulama. *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 9(1):41-48.